

Vallfröodling med klass. Vallfrö är det möjligas konst. En gång i tiden var det vanligt att fåren putsade vallen på hösten. Här praktiseras denna nygamla kunskap på en rörsvingelodling på Näsbyholm. Försök med får och mycket annat finns samlat i en enorm kunskapsbank www.svenskraps/vallfro10000 Sammanställningarna har tagits fram och gjorts sökbara i en databas tack vare Vallfrö 10 000.

Vallfrö 2011

i både dur och moll

Kunskapsnivån bland svenska vallfröodlare är liksom arealerna högre än någonsin. Detta mycket tack vare projektet Vallfrö 10 000 som avslutades våren 2011. Det var den största satsningen på svensk vallfröodling någonsin och behövs verkligen som motvikt till låga priser och besvärligt skördeväder som karakteriserade säsongavslutningen.

Text: Gunilla Larsson, Svensk Raps

Foto: Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Den svenska totalarealen av frö har under de senaste åren hållit sig stabilt kring 13 000 hektar. Dock har fördelningen mellan konventionellt och ekologiskt frö förändrats något. Arealen ekologiskt odlad vallfrö har under åren stadigt ökat med ett antal hundra hektar och är idag 27 procent av totalarealen.

Även om fröodlingen totalt sett i växtodlingslantbruket är en liten gröda är den för organisationen en viktig verksamhetsgren. Under året har vi avslutat den stora satsningen på projektet Vallfrö 10 000 som har skapat mycket ny kunskap och nya erfarenheter. Projektet har också betytt att fröodling har kommit i fokus på ett mycket positivt sätt.

” Sista men inte minst kommer vi år 2012 fokusera än mer på vallfröodlingens lönsamhet och bland annat presentera nya odlingskalkyler.”

Tyvärr ser vi dock att lönsamheten i fröodlingen är alltför svag i många av fröslagen. Med de höga spannmålspriser som finns idag är de senaste årens fröpriser inte konkurrenskraftiga. Rejåla prisförhöjningar behövs för att fröodlingen ska finnas bland de toppgrödor som det är lönsammast att odla.

Problematiskt år för klöver

När vi nu åter kan lägga ett fröodlingsår till handlingarna är det bara att konstatera att väderleken inte varit den perfekta för toppskördar i fröodlingarna. Inget fröår är det andra likt och varje år kan inte vara ett toppenår. Efter den skördeuppskattning som gjorts tillsammans med handelsföretagen lär 2011 hamna under kategorin medelår för de flesta gräsfröslagen – med lite plus i kanten för vissa, men tyvärr uselt för klöver. Höstens långa regnperiod gjorde det mycket besvärligt att hitta bra tröskdagar för de senare mognande gräsen och givetvis rödklöver. Bland gräsfröodlarna tycks det vara odlare av rödsvingel, rörsvingel och engelskt rajgräs som klarat hem

bästa skördarna. För övriga är det kring medelskörd som gäller.

Klöverfröodlingarna har återigen drabbats hårdast av dåligt väder. Genomsnittsskördarna för rödklöver kommer att bli mycket låga. För dagen (i mitten av december) uppskattar vi en skörd kring 130 kilo per hektar i genomsnitt för konventionellt odlad frö och endast cirka 90 kilo per hektar för ekologiskt odlad. Dessutom är det problem med kvaliteten på fröet. Grobarheten är tyvärr låg. En mindre del av rödklöverfröodlingarna kunde aldrig sköras.

Även vitklöver har avkastat mycket dåligt och på grund av det regniga och fuktiga vädret vid tiden för skörd var det i stort sett groningsskador i samtliga fält. Skördarna beräknas hamna kring 140 kilo per hektar för konventionellt odlad vitklöver och endast cirka 40 kilo per hektar för ekologisk. Upp emot 30 procent av arealen har inte skördats.

Priset måste upp!

Det är inte bara i Sverige som vi fått en medioker fröskörd. Samma sak gäller

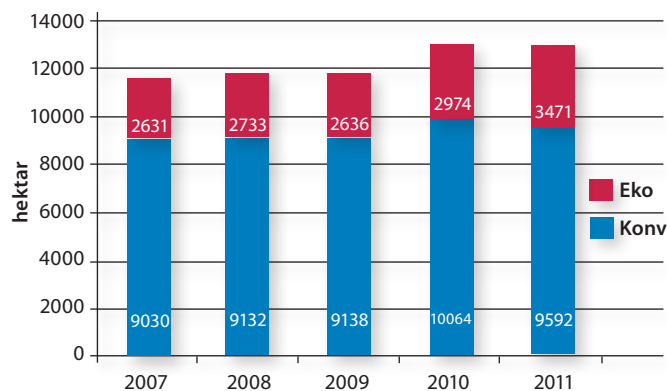
för Danmark, vår stora frönation i väster. Under de senaste åren har det bekymmersamma ekonomiska läget i världen bidragit till en svag frömarknad och liten handel vilket har betytt att frölagren vuxit sig stora. Överlag har intresset för vallfröodling sjunkit i flera av EU-länderna. Orsaken till detta är framförallt de höga spannmålspriserna. De länder som tar höga spannmålsskördar, men lägre fröskördar har minskat sin fröodling till förmån för spannmål.

Under det marknadsår som gått har dock handeln kommit igång igen och lagren av frö har minskat. Framförallt har lagren sjunkit mycket snabbt på det i Europa stora fröslaget engelskt rajgräs. Priserna ser idag positiva ut för de flesta fröslagen, vilket också är en nödvändighet om fröodlingen ska bibehålla sin plats i lantbrukarnas växtodlingsplaner. Det går inte att producera en "riskgröda" år efter år utan att i alla fall de flesta år ha ett täckningsbidrag som konkurrerar med övriga grödor på gården.

Fortsatt vallfrö i fokus

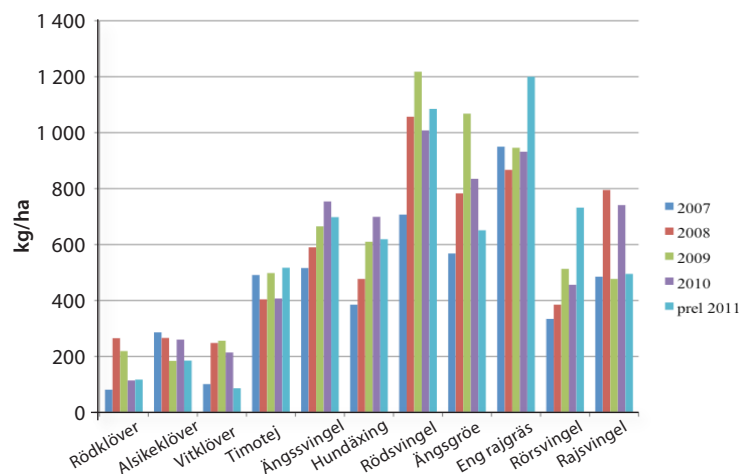
I februari hade vi en avslutningskonferens för Vallfrö 10 000. Detta stora utvecklingsprojekt som vi drivit under tre år och där det årligen satsats cirka en miljon kronor har genererat mycket kunskap. Det blir nu en ny utmaning att förmedla denna kunskap till rådgivare och fröodlare. Även om det inte går att ha samma stora satsningar på exempelvis försök de närmsta åren kommer det givetvis att även fortsättningsvis att finnas utrymme att prova aktuella frågeställningar fältmässigt. Odlingsteknik som gör det möjligt att öka lönsamheten och säkerheten i fröodlingen finns alltid på agendan. För närvarande känns det som att säkrare skördeteknik i röd-

Stabil vallfröodling – ökande andel ekologiskt

Svensk vallfröodling 2007-2011.

Varierande skördar kräver långsiktighet

Genomsnittsskördar i Sverige 2007-2011, kilo per hektar. Uppgiften för 2011 är preliminär

klöver står högt upp på önskelistan. Förhoppningsvis kommer det att startas några försök där vi undersöker hur olika tidpunkter för blastdödning påverkar frökvalitet och kvantitet.

Sist men inte minst kommer vi år

2012 fokusera än mer på lönsamheten och bland annat presentera nya odlingskalkyler. För trots allt måste det vara lönsamhet i odlingen om vi ska kunna rekommendera våra medlemmar att fortsätta som fröodlare.“